

Meinardus Schotanus

Geboren:	13-10-1593	
Overleden:	06-04-1644	
Predikant te:	1616-1626:	Britsum
	1626-1632:	Franeker (hoogleraar)
	1632-1636:	Leeuwarden
	1636-1637:	Franeker (hoogleraar)
	1637-1644:	Utrecht (hoogleraar)

Geschriften: 1. Verschillende, alle in het Latijn

Levensbeschrijving

Meinardus was één van acht zoons. Hij werd te Franeker geboren op 13 oktober 1593 in het gezin van de hoogleraar in de rechten: Henricus Schotanus (1548-1605). Zijn moeder heette Geertruida Poel; zij stamde uit een Leeuwarder burgermeestersgeslacht. De jonge Meinardus leed aan een spraakgebrek. Een grote zorg voor de ouders. Maar door langdurige en gezette oefening en nauwkeurig lezen, mocht moeder Schotanus het genoegen smaken, haar kind van die kwaal te genezen. Hoe had hij anders later een 'bekwaam kanselredenaar' kunnen heten? (Nauta). Meinardus bezat een uitstekend verstand. Nog voordat hij ging studeren in de godgeleerdheid te Franeker, gaf hij proeven van zijn grote bekwaamheid in de wijsbegeerte en in het Hebreeuws.

Onder leiding van de professoren Sibrandus Lubbertus en Johannes Maccovius studeerde hij dus in zijn geboorteplaats. Aanvankelijk vreesde men wel eens, dat Meinardus de Remonstrantse beginselen zou toegedaan zijn, maar het tegendeel bleek, toen hij op 7 november 1616 bij de classis Franeker zijn kandidaats examen aflegde. Kort daarna werd hij predikant in het Friese plaatsje Britsum. Hij blonk dermate uit in ijver en geleerdheid, dat hem in 1626 een professoraat te Franeker werd aangeboden. Inmiddels had hij in die 10 jaar niet minder dan 20 beroepen naar elders afgewezen (v. Veen).

In Franeker zou hij prof. Lubbertus moeten opvolgen. Prof. S. Amama was van mening, dat als diens opvolger gewent is 'een man die uitstekend preekt, en op een solide manier de Schrift kan uitleggen'. Hij kende er slechts twee, nl. (Johs.) Bogerman en M. Schotanus. De eerste had echter een zwakke gezondheid, de andere is goed, maar wordt door sommigen uit afgunst om zijn jeugd afgewezen. Amama vond dit zelf geen bezwaar (v.d. Woude). De eerste keus viel intussen op Hendrik Alting. Daar deze echter bedankte, ging Amama's wens toch in vervulling!

En Schotanus bleek bekwaam. Hij kon zélf preken, veelal uit het geheugen! Voor de Hongaarse studenten deed hij het zelfs in het Latijn. Trouwens, al zijn boeken waren in die taal opgesteld. Hij inaugureerde in Franeker met een redevoering over de waardigheid van de dienaar des Woords (*Oratio de dignitate ministri*). Hij werd wel geen predikant in Franekers gemeente, maar vervulde toch als academieprediker telkens preekbeurten. Na 4 jaar werd hij tot bibliothecaris benoemd. Als theologisch professor had Schotanus in Franeker als collegae: de reeds genoemde Johannes Maccovius en de van huis uit Engelse (puritein) Guilielmus Amesius.

In 1894 promoveerde prof. Hugo Visscher, op een proefschrift over Amesius (het boek werd o.a. door W. Goeters als bijzonder goed geroemd). Nu citeren we enkele gedeelten uit dit zo leerzame geschrift.

'Heeft Amesius voor Lubbertus hoogachting gevoeld, was Maccovius hem weinig aangenaam, recht vriendschappelijk was zijn verhouding tot Meinardus Schotanus, die den grijzen Lubbertus opvolgde. Het onderwijs in de praktische Godgeleerdheid was bij Schotanus in veilige handen. Hij was toegerust met buitengewone welsprekendheid, beminlijk van karakter, een vijand van tweedracht en twist, en wat niet het minst betekende, hij was geen vreemdeling op het gebied des geestelijken levens. Hoe innig vroom hij was, hoe ideaal hij zijn taak opvatte, moge blijken uit de woorden, die hij stervend nog sprak: 'Het Woord Gods heb ik naar mijn geweten gepredikt; de menschen heb ik niet gevreesd'. Dien man had Amesius lief. Onder alle professoren was er niet één, tot wie hij zich zo getrokken gevoelde. Hoe teder de vriendschap was, die beide mannen samensnoerde, daarvan geeft (prof.) Amama getuigenis. Zijne 'Oratio de Barbarie morum', uitgesproken 12 juni 1628, is opgedragen aan G. Amesius en M. Schotanus. Na een opsomming van Amesius' verdiensten zegt hij, dat ook Schotanus' naam er aan toegevoegd werd, 'omdat broederlijke vroomheid en - zoals er tussen professoren van dezelfde katheders behoort te zijn - liefde, eensgezindheid en ijver om de christelijke tucht te beschermen, u verenigen'. Beide mannen zijn veel voor elkander geweest. Schotanus wees het beroep naar 's-Hertogenbosch af, omdat hij meende de kerk beter te dienen door met Amesius te blijven samenwerken aan de vorming van bekwame Evangeliedienaren. Maar nauwelijks begreep hij, dat Amesius Franeker spoedig zou verlaten, of hij aarzelde niet, aan de roepstem der Leeuwarder gemeente gehoor te geven. Met Maccovius alleen achter te blijven lachte hem zeker niet toe'.

Vruchteloos had men hem in 1630 dus naar Den Bosch beroepen (Gladius). Maar in 1632 nam hij wel het beroep naar Leeuwarden aan. Begin 1636 keerde hij echter naar Franeker terug om er de katheders van Amesius te bezetten. Ook trad hij weer als bibliothecaris op. Volgens Van Veen had zijn gezondheid te Leeuwarden nogal geleden onder het getrouw vervullen van zijn werk (p. 3). Van Veen deelt tevens mee, dat Schotanus eerst gehuwd was met Doetje of Dodonea Schotanus, de predikantsdochter uit Goutum; uit welk huwelijk, dat slechts vier jaar duurde, hem één dochter overleefde; en dat hij later in 1639 hertrouwde met Mensje Winters. In het jaar 1636 werd Schotanus 'honoris causa' tot doctor in de godgeleerdheid bevorderd.

Niet lang verbleef Schotanus voor de tweede keer in Franeker. Hij verliet het alweer in 1637, om aan Utrechts universiteit naast Voetius, en sinds 1640 ook met De Maets eensgezind samen te werken. Op 16 mei 1637 opende hij zijn lessen te Utrecht met een redevoering 'De verbo Dei', dus over het Woord Gods (Romein,

p. 19). Algemeen had men eerbied voor zijn vroomheid en ijver, maar niet minder voor zijn geleerdheid. Hij was onvermoeid bezig colleges te geven, te prediken en herderlijk werk te verrichten in de gemeente. 'Elken Dingsdag hield hij zelfs buiten de Weerd eene kerkelijke rede, met het gelukkig gevolg, dat daardoor menige Roomschegezinde bewogen werd tot het Protestantisme over te gaan' (aldus Glasius, p. 304). In 1637 heeft hij te Franeker de grafrede gehouden op het overlijden van prof. Sixtinus Amama, met wie hij zozeer bevriend was geweest.

Bij Glasius vinden we ook z'n overige boeken vermeld; alle dus in het Latijn. Hij schreef een Academische disputatie over de godsdienst, en over de afscheiding van de Roomse kerk. In Franeker (1637) verschenen er preken van zijn hand, over 1 Petrus, en een commentaar op Paulus' Brief aan de Filippensen. Prof. T. Hoekstra zwijgt weliswaar over het feit, dat prof. Schotanus steeds veel aandacht besteedde aan de homiletiek of predikkunde, maar in 1640 gaf Schotanus zijn *Systema Concionum* in het licht. In zijn voorrede zegt hij: 'Ik handel over de gehoorzaamheid en de levende praktijk des geloofs. Ik benadruk de kracht der religie. Ik beschrijf de aard van het geweten. Ik wek op tot het najagen der godzaligheid. Ook weerleg ik tal van dwalingen. Ik bestrijd goddeloze zeden in al mijn predikaties'.

Betrekkelijk jong is deze ijverige, geleerde en godzalige man gestorven. Zijn heengaan werd door 'Utrecht' diep betreurd. Zijn overlijdensdatum is 6 april 1644, hij stierf te Utrecht.

Literatuur

1. Het blijvende Woord, deel 1 Gereformeerde Bijbelstichting, Leerdam.
2. Schatkamer van de Gereformeerde Theologie in Nederland, ds. J. van der Haar.